

ANVÄNDNING AV INLÄRNINGSSTILAR I SVENSKUNDERVISNING PÅ LÅGSTADIET

Kandidatavhandling
Pauliina Härkönen

Jyväskylä universitet
Institutionen för språk
Svenska språket
09.09.2012

TIIVISTELMÄ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Pauliina Härkönen	
Otsake: Användning av inlärningsstilar i svenskundervisning på lågstadiet	
Aine: ruotsin kieli	Kandidaatin tutkielma
Vuosi: 2012	Sivumäärä: 25+1
<p>Jokaisella oppilaalla on oma tapansa ja tyylinsä oppia parhaiten. Nämä tyylit tulisi ottaa huomioon opetuksen suunnittelussa sekä itse opetuksessa, jotta oppimistulos olisi mahdollisimman hyvä.</p> <p>Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää, ottavatko opettaja ja opettajaopiskelijat huomioon oppilaidensa erilaiset oppimistyyliä sekä mitä he ajattelevat oppimistyyli-teorioista. Tarkoitukseni on myös kartoittaa, kuinka paljon opettajat hyödyntävät erilaisia oppimistyyliä opetuksessaan, ovatko he tietoisia omista oppimistyyleistään ja vaikuttavatko ne opetukseen. Lisäksi tutkin suosivatko opettajat jotakin tai joitakin tiettyjä oppimistyyliä opetuksessaan, ja jos, niin miksi.</p> <p>Tutkimusaineistoni koostuu oppituntien observoinneista ja neljästä puolistrukturoidusta teemahaastattelusta. Observoidut tunnukset olivat kestoiltaan erimittaisia: kolme 45 minuutin ja kolme 90 minuutin ruotsin oppituntia. Haastattelin yhtä ruotsin kielen opettajaa sekä kolmea ruotsin kielen opettajaopiskelijaa. Käytin aineistoni analysoinnissa sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia menetelmiä.</p> <p>Tutkimusaineiston suppeuden vuoksi tutkielmani tarkoitus ei ole yleistää, vaan kartoittaa oppimistyylien hyödyntämistä oppitunneilla ja selvittää opettajaopiskelijoiden ja opettajan mielipiteitä ja käsityksiä oppimistyylien käyttämisen hyödystä.</p> <p>Tutkimustuloksistani kävi ilmi, että opettajat suhtautuvat oppimistyyliin positiivisesti ja ymmärtävät niiden hyödyn ja merkityksen kielenopettamisessa. Eri oppimistyylien hyödyntäminen mahdollistaa sen, että opetuksessa otetaan huomioon kaikenlaiset oppijat. He eivät suosi tarkoituksenmukaisesti mitään tiettyä oppimistyyliä, vaan hyödyntävät tehtäviä, joissa yhdistyy kaksi tai useampi tyyli. Observoinnin perusteella voidaan todeta, että tunneilla käytettiin eniten auditivisen ja visuaalisen oppimistyylin yhdistelmätehtäviä.</p>	
Avainsanat: svenska språket, inlärningsstilar	
Kirjasto/Säilytyspaikka:	
Muita tietoja:	

Innehåll

1 INLEDNING.....	4
2 TEORIBAKGRUND	5
2.1 Inlärningsstilar	5
2.2 Tidigare studier	8
3 MATERIAL OCH METOD	10
3.1. Observation och intervju som undersökningsmetoder.....	10
3.2 Undersökningens genomförande.....	11
3.3 Informanter.....	12
3.4 Analysmetod	13
4 RESULTAT	13
4.1 Resultaten av observationer	13
4.2 Intervjuer.....	15
5 DISKUSSION.....	20
5.1 Sammandrag av resultat	20
5.2 Validitet och reliabilitet	22
6 AVSLUTNING.....	23
LITTERATUR.....	24
BILAGA.....	26

1 INLEDNING

I denna avhandling undersöker jag användning av inlärningsstilar i svenskundervisning på lågstadiet. Jag vill utreda vad lärare och lärarpraktikanter anser om inlärningsstilar och hur de använder sin kännedom om olika inlärningsstilar i undervisningen. Varje elev har sin egen stil att lära sig bäst och det borde iaktas i undervisningen. Detta tema intresserar mig eftersom inlärningsstilarnas inverkan på inläringen är betydande och jag vill veta om lärare redan utnyttjar inlärningsstilar på lågstadiet. En ytterligare orsak till mitt intresse är att jag utbildar mig till lärare i främmande språk.

Idag är det nödvändigt att elever lär sig att lära under skoltiden. Att utvärdera sin egen inläring är en mycket viktig och nyttig förmåga. Inlärningsstilar har undersökts mycket och man har skapat många olika teorier om dessa. Teorierna kan ha alldeles skilda inriktningar som utgångspunkt (Vanninen 2010:8). Som bakgrundsteori i denna avhandling använder jag för det mesta Boströms (2004) teori, som baserar sig på en teori av Dunn & Dunn (1978). Denna teori framhäver inlärares sinnespreferenser i inläringen.

Föreliggande avhandling är en kvalitativ undersökning med kvantitativa drag. Materialet i min studie består av observationer och fyra temaintervjuer: jag observerade svensklektioner och intervjuade en lärare och tre lärarpraktikanter på ett lågstadium i Jyväskylä. Således hade jag 4 respondenter.

Mitt syfte med denna avhandling kan sammanfattas i följande forskningsfrågor:

1. Vad anser lärarna om inlärningsstilar och användningen av dem?
2. Är lärarna medvetna om sina egna inlärningsstilar? Påverkar stilarna deras undervisning?
3. Hur utnyttjas olika inlärningsstilar i undervisningen i svenska på lågstadiet?
4. Vilken eller vilka är de mest användbara stilarna?

Jag inleder min avhandling med bakgrundsinformation om inlärningsstilar, definitioner och presenterar teorin, som jag använder. Sedan redogör jag för mitt material för denna studie och hurdana metoder jag använde för att analysera materialet. Därefter presenterar jag resultaten i kapitel 4. Till slut, i kapitel 5, diskuterar jag resultaten och i kapitel 6 sammanfattar jag studien samt ger förslag på fortsatta studier.

2 TEORIBAKGRUND

I detta kapitel presenterar jag bakgrunden för min studie. Först behandlar jag allmänt inläring och inlärningsprocess. Därefter redogör jag för begreppet *inlärningsstil* och olika stilar. Till sist presenterar jag tidigare studier i ämnet i avsnitt 2.2.

2.1 Inlärningsstilar

Enligt Boström (2004:11) är arbetet med inlärningsprocessen som att bygga ett hus. Först är det viktigt att lägga grunden, sedan kan man fortsätta med det egentliga byggnadsarbetet. Därför borde eleverna också undervisas i att förstå hur de lär sig. Dryden (1999:99) påpekar att var och en av oss har sin egen unika stil att lära sig, tänka och arbeta. Prashnig (2003:19 - 21) konstaterar att nyckeln till lyckad inläring och ett bra arbetssätt är just att en individ känner igen sin egen stil att lära sig och utnyttjar den eller dem. Dessa olika stilar borde naturligtvis också iaktas och utnyttjas i undervisningen eftersom uppskattning av elevers olikheter ger positiva resultat i inläringen.

Boström (2009b) uppger att skolan ska stärka elevers självkänsla genom att möjliggöra att varje individ får arbeta utifrån sin unika förmåga, dvs. bygga på styrkorna och försöka förbättra svagheterna. I GLGU (2004:19) konstateras att elevers olika inlärningsstilar ska beaktas i undervisningen. I grundläggande undervisning borde man, förutom att ge ny kunskap, undervisa elever också i att utnyttja inlärningsstilar och arbetssätt (GLGU 2004:18). Ett syfte med den grundläggande undervisningen är att väcka intresse för livslångt lärande, och jag anser att undervisning i utnyttjande av olika inlärningsstilar befrämjar detta mål. Jag anser att ju tidigare lärare börjar presentera inlärningsstilar för elever, desto bättre effekt har

de. Unga elever förstår kanske inte fullständigt vad inlärningsstilarna innebär, men i det långa loppet börjar de så småningom förstå deras inverkan på inläringen. Boström (2009a) betonar att en individ i stor utsträckning behöver handledning och hjälp när han eller hon diagnostiserar sin inlärningsstil eller -stilar för första gången.

Det är viktigt att skilja mellan termerna *inlärningsstil* och *inlärningsstrategi*. Leino & Leino (1990: 36) definierar termen *inlärningsstrategi* som individens sätt att närma sig och behandla information i samband med en viss inläringssituation. Leino & Leino (1990) konstaterar att *inlärningsstrategin* är en mer begränsad term och att man lättare kan ändra strategier än sina inlärningsstilar. Detta beror enligt Messick (1987, refererad i Leino & Leino 1990:37) på att valet av inlärningsstrategin är medvetet och att strategin kan ändras i olika slags uppgifter. Dunn et al. (1994:3) anger att inlärningsstil eller -stilar däremot är delvis genetiska egenskaper hos en individ.

Begreppet *inlärningsstil* är ingen ny term; forskare har varit intresserade av den sedan länge. Enligt Boström (2004:18) har varje individ sitt individuella sätt att lära sig. Dessa olika sätt kallas inlärningsstilar vilka är ” -- faktorer som tillsammans avgör hur en individ lär sig ny och svår information” (Boström 2004:18). Boström påpekar att även syskon kan ha klart olika inlärningsstilar och anger att människor arbetar med styrka i fokus när de beaktar sina inlärningsstilar.

The Dunn & Dunn Learning Styles Model är den mest utforskade och pålitligaste modellen av inlärningsstilarna (Boström 2004:23). Dunn & Dunn (1978) framställde ett diagram av faktorer som påverkar inläring. De indelade faktorerna i fyra grupper enligt stimulanser vilka var miljömässiga, emotionella, sociologiska och fysiska. Dessa grupper indelades vidare i olika faktorer. En av dessa fysiska faktorer är de perceptuella faktorerna. I min avhandling iakttar jag lärostilteorier som baserar sig på inlärares sinnespreferenser. Enligt teorin indelas inlärare i fyra grupper: de auditiva, de visuella, de kinestetiska och de taktila inläarna.

Boström (2004:57) anger att "den perceptuella dominansen är av största vikt vid inläringen". *Den auditiva inlärares* lär sig bäst genom att lyssna och prata. Enligt Boström (2004:56-63) lär auditiva inlärare sig bäst när de lyssnar på föreläsningar eller samtal och sedan själva får

verbalisera kunskapen muntligt. *Den visuella inläraren* lär sig bäst via synsinnet. Dessa inlärare minns bäst vad de har sett, läst eller iakttagit. Denna grupp kan vidare indelas i *textvisuella* och *bildvisuella inlärare*. Textvisuella personer lär sig bäst genom att läsa texter och göra anteckningar. Boström konstaterar att bildvisuella personer å sin sida favoriserar bilder, diagram och kartor vid inläringen. *Det kinestetiska sinnet* kan enligt Boström indelas i *yttre* och *inre* faktorer. Yttre faktorer betyder att kinestetiska inlärare lär sig bäst när han eller hon använder hela kroppen som redskap vid inläringen. Boström anser att när de inre faktorerna påverkar inläringen är det fråga om inlärares känslolntryck. Några elever är starkt känslomässiga och för sådana inlärare är det viktigt att känna sig trygga och positiva så att de kan lära sig. Boström (2004: 56-63) anger att *den taktila inläraren* bäst lär sig genom att röra vid och fingra med saker: han eller hon favoriserar att utföra praktiskt arbete med händerna, till exempel att arbeta vid datorn.

Boström (2004:57) tillägger att vi bäst lär oss när flera sinnen är involverade i inläringen. Ett sådant lärande kallas *multisensoriskt lärande*. Boström påstår att trots att de flesta människorna bäst lär sig med hjälp av multisensorisk stil finns det en grupp människor vilka har bara en dominant inlärningskanal. Personerna i denna grupp måste få information på sitt individuella sätt. Det finns många tester med vilka en individ kan testa sin eller sina dominerande inlärningsstilar (se t.ex. Boström 2004:75).

Boström & Calissendorff (2010:15) analyserade resultaten av flera undersökningar och konstaterade att de flesta elever prefererade auditiv inlärningsstil (28 %), medan andelen av inlärarna som i hög grad lär sig genom synsinnet, dvs. visuella inlärare, utgjorde bara 3 %. Andelen av individer med taktila och kinestetiska stilar var 30 %. Vidare visade Boströms (2008, refererad i Boström & Calissendorff 2010:15) tidigare undersökning att andelen av inlärare med multisensorisk preferens uppgick till 56 %. Jag anser att en orsak till att mängden av visuella inlärare är så liten kan vara dagens värld som är full av stimulanser. Det räcker inte längre att enbart se något, man vill höra, beröra och röra sig också. Det bästa alternativet är om man får höra, se, beröra och röra sig samtidigt om man vill.

Prashnig (2003:21) uppger att alla individer kan lära sig nästan vad som helst om de får använda sina egna inlärningsstilar. Enligt Prashnig (2003:25) förminskar användningen av

dessa unika stilar också individens stressnivå och ökar välbihaget. Boström (2004:11) konstaterar att eleverna måste lära sig att utvärdera sitt lärande under skoltiden, dvs. lära sig att lära. Därför är det viktigt att läraren är medveten om betydelsen av inlärningsstilar och också hjälper eleverna att själva identifiera sina inlärningsstilar. Boström (2004:12-14) konstaterar att elever som idag lär sig på sitt sätt lättare kommer att lyckas med sina studier och klara sig bättre i en ständigt föränderlig värld.

Leino (1987, refererad i Leino & Leino 1990:77) rapporterar att studier både i Kanada och Finland har visat att lärares tankevärld påverkar elevernas inlärningsstilar. Enligt Leino & Leino (1987, refererad i Leino & Leino 1990:77) väljer elever ofta stilar liknande dem som lärarna i deras favoritämnen använder. Jag anser att det är viktigt för unga elever att ha föredömen i livet men ännu viktigare är att eleverna själva funderar på vilka stilar som passar dem bäst. Av detta skäl borde lärare berätta för eleverna om inlärningsstilar och uppmuntra dem att pröva olika stilar.

2.2 Tidigare studier

Inlärningsstilarna har undersökts i stor utsträckning. Peacock (2001) undersökte inlärningsstilar och undervisningsstilar i engelskundervisningen. Peacock ville undersöka Reids (1987) hypotes om att inkompatibilitet mellan undervisning och inlärningsstilar förorsakar misslyckanden vid inläring, frustrationer och att studerande tappar motivationen att lära sig. Peacock insamlade materialet med hjälp av Reids frågeformulär, intervjuer och tester. Som informanter hade han 206 EFL (English as a Foreign Language) studerande och 46 EFL lärare vid ett universitet i Hong Kong.

Peacocks resultat visade att studerandena vid Hong Kong universitet föredrog kinestetiska och auditiva stilar och inte tyckte om individuelltarbete och grupparbete (Peacock 2001:1). I denna undersökning var individuellt arbete och grupparbete faktorer som Peacock trodde ha inverkan på inläringen. Kinesiska lärarna favoriserade kinestetiska och auditiva stilar samt grupparbete och ogillade individuella och taktila inlärningsstilar. De västerländska lärarna (53 %) däremot ogillade även auditiva inlärningsstilar (Peacock 2001:1-10). Intervjuerna avslöjade att 72 % av studerandena var frustrerade på grund av inkompatibiliteten mellan

undervisning och inlärningsstilar och 76 % ansåg att detta allvarligt påverkade deras studier. En så hög andel som 81 % av lärarna anslöt sig till Reids (1987) hypotes.

Huttunen & Lummukka (2002) undersökte olika inlärningsstilar och deras indelningskriterier. I sin studie använde de Reids (1995) klassificeringssystem av inlärningsstilar. De ville utreda om det fanns några skillnader i inlärningsstilarna mellan elever i åk 7 och gymnasister i åk 2 och åk 3. Huttunen & Lummukka insamlade materialet med hjälp av en enkät. Faktorerna som de undersökte var kön, årskurs och betyg i svenska. Resultaten visade att kön eller betyg inte hade någon betydelse för inlärningsstilarna (Huttunen & Lummukka 2002). Huttunen & Lummukka (2002) uppgav att den faktor som påverkade inlärningsstilar var årskurs: eleverna blev mer målinriktade i språkinläring och medvetna om sina inlärningsstilar ju äldre de blev.

Vanninen (2010) undersökte lärares beaktande av elevers skilda inlärningsstilar. Hennes syfte var att redogöra för hurdana arbetssätt lärare använder och hurdana inställningar de har till språkinläring, olika inlärningsstilar och deras inverkan på inläring. Vanninen var också intresserad av hurdana inlärningsstilar dessa lärare har och hur medvetna de är om dem. Vanninens metod var kvalitativ och hon insamlade materialet genom temaintervjuer med tre språklärare. Informanterna undervisade i svenska och/ eller tyska på lågstadiet, högstadieskola och/ eller på gymnasienivå.

De viktigaste forskningsresultaten i Vanninens studie var att hennes tre informanter förhöll sig positiva till olika inlärningsstilar och hade tänkt över dem i undervisningen. Informanterna ansåg att det är viktigt att vara medveten om sina egna och elevers stilar för att eleverna ska kunna lära sig på bästa möjliga sätt. Vanninens (2010:50) resultat visade vidare att informanterna använde varierande metoder i undervisningen för att beakta elevers olika inlärningsstilar. För det mesta utnyttjade de både Peacocks (2001) och Leino & Leinos (1999) teorier om inlärningsstilar (Vanninen 2010: 70-71). Vanninen (2010: 72) konstaterar att lärares kunskap om olika inlärningsstilar hjälper dem att förstå elevers individuella sätt för att lära sig i klassrummet. Hon framhäver också att temat borde undersökas vidare för att få pålitligare resultat.

3 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel redogör jag för materialet och metoden som jag använde i denna studie. Först presenterar jag mina datainsamlingsmetoder (avsnitt 3.1) och beskriver undersökningens genomförande (avsnitt 3.2). Därefter redovisar jag informanternas bakgrund (avsnitt 3.3) och till sist presenterar jag analysmetoden i denna undersökning (avsnitt 3.4).

3.1. Observation och intervju som undersökningsmetoder

Materialet i undersökningen består av observationer och halvt strukturerade forskningsintervjuer dvs. temaintervjuer. Jag valde att observera svensklektioner för att jag själv ville se hur läraren och lärarpraktikanterna utnyttjar inlärningsstilarna i undervisningen. Vidare ville jag veta hurdana åsikter de har om inlärningsstilarna och användningen av dem. Av detta skäl intervjuade jag dem också.

Observation är ett bra sätt att insamla material för en undersökning. Genom att observera får man direkt information om hur individer och grupper uppträder i vardagliga situationer och miljöer (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Jag tror att jag fick mer objektiv information genom att observera än om jag bara hade intervjuat informanter och frågat dem hur de utnyttjar stilarna på lektioner. På detta sätt fick jag information om vardagligt skolliv, inte bara om syften och drömmar som lärare och lärarpraktikanter kan ha om undervisningens gång. För att komma ihåg allt som jag såg gjorde jag anteckningar på varje lektion.

Trots detta har observation några svagheter som datainsamlingsmetod. Hirsjärvi & Hurme (2000:38) anger att observation inte är ett enkelt sätt att samla in material, eftersom kvantiteten av händelser som observatören borde lägga märke till kan vara för stor. Händelserna är unika - de kan inte upprepas. Av denna orsak och för att få mer information ville jag också intervju läraryrket och lärarpraktikanterna.

Intervjun som materialinsamlingsmetod är ett flexibelt sätt att insamla information. Intervjuaren kan, till exempel, be om preciseringar för svaren under intervjun. Meningen med

intervjun är att redogöra för vad den som intervjuas anser om temat och hurdana erfarenheter av eller känslor inför ämnet han eller hon har (Hirsjärvi & Hurme 2000:41). Ruusuvoosi & Tiittula (2005) anger att trots att intervjuaren tidigare försökte vara neutral och objektiv vid intervjuer, är situationen nuförtiden annorlunda; intervjuaren ses som en person som både inhämtar och skapar information genom frågor och interaktion. Enligt Hirsjärvi & Hurme (2000:48) spelar varken ordningen eller formen av intervjufrågorna någon roll - intervjun utformas som en diskussion. Hirsjärvi & Hurme (2000:47) anger att intervjuaren har vissa synpunkter i en halvt strukturerad forskningsintervju men han eller hon kan också variera intervjun under intervjuens gång, till exempel ändra ordningen av frågorna.

Trots alla fördelar är intervjun inte heller ett problemfritt sätt för att insamla undersökningsmaterial. Enligt Hirsjärvi & Hurme (2000:35) har en intervju några problematiska punkter, vilka beror på både intervjuaren och den som intervjuas. Några problem vid intervjuer är till exempel om intervjuaren för mycket leder diskussionen eller influerar de intervjuades svar på något sätt. Också analys och tolkning av resultat och rapportering är nackdelar i denna informationsinsamlingsmetod eftersom det inte är lätt för intervjuaren att förbli neutral och objektiv hela tiden.

3.2 Undersökningens genomförande

Jag påbörjade observationerna i januari 2012 och intervjuade mina informanter efter att ha slutfört dem/observationerna. Jag gjorde observationerna på ett lokalt lågstadium där eleverna kan börja studera svenska redan i tredje klass. På lektionerna observerade jag lärare i årskurs fem 5 och sex 6, sammanlagt 9 lektioner: tre 45 minuters och tre 90 minuters lektioner. Jag koncentrerade mig på att observera hurdana uppgifter och aktiviteter eleverna genomförde på lektionerna samt om det förekom några dominerande aktivitetstyper i klassrummen.

Efter observationerna intervjuade jag varje lärare och lärarpraktikant vars lektioner jag hade observerat, eftersom jag ville veta hur mycket deras egna tankar om inlärningsstilar påverkade deras lektioner. Före intervjun sände jag frågorna till informanterna så att de kunde fundera på svaren i förväg. Jag försökte formulera intervjufrågorna så att de inte skulle vara ledande.

Jag ställde sex frågor om inlärningsstilar till mina informanter. De kunde också tillägga någonting om de ville. Frågorna var:

- Har du bekantat dig med teorier om inlärningsstilar?
- Vad tycker du om inlärningsstilsteorier?
- Vet du vilka inlärningsstilar som är de bästa för dig?
- Beaktar du elevers olika inlärningsstilar när du planerar lektioner? Om ja, på vilket sätt?
- Tycker du att någon inlärningsstil är bättre eller mer fungerande än de andra/övriga? Varför?
- Har eleverna visat att de mer tycker om någon eller några inlärningsstilar?

Jag valde att intervjua en person åt gången för att få diskutera temat konfidentiellt. Dufva (2011:135) anser att både individuella intervjuer och gruppintervjuer har sina fördelar. I individuell intervju kan intervjuaren tillbringa mer tid med den intervjuade och hjälpa honom eller henne att komma ihåg och våga ärligare säga sina åsikter. Å andra sidan är en fördel med gruppintervjun att fler och mångsidigare åsikter kan förekomma genom diskussion än i en individuell intervju.

Jag bandade också intervjuerna så att det skulle vara lättare att tolka och analysera resultaten. Enligt Ruusuvuori & Tiittula (2005: 14-15) har inspelning av intervjuer många fördelar: intervjuaren kan alltid återkomma till intervjuer, lyssna på och analysera dem igen och hitta nya toner i de intervjuades svar, till exempel om den intervjuade korrigerar och preciserar sina utsagor.

3.3 Informanter

Jag intervjuade fyra personer: en lärare och tre lärarpraktikanter. Jag ansåg att det är viktigt att intervjua också lärarpraktikanter som är blivande lärare. Jag kommer att använda påhittade namn när jag hänvisar till informanterna och rapporterar resultaten för att skydda mina informanters identiteter. Läraren benämns Otto och lärarpraktikanterna kallar jag Jaana, Tiina och Vilma.

3.4 Analysmetod

Denna studie är en kvalitativ undersökning med kvantitativa drag. Jag bestämde mig för att använda både kvalitativ och kvantitativ analysmetod för att få så mångsidig information som möjligt. Observationerna analyserade jag kvantitativt och intervjuerna kvalitativt. Meningen med kvalitativa undersökningar är att redogöra för det verkliga livet (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997:157). Härutöver poängterar Dufva (2011:139) att intervjuer oftast analyseras kvalitativt. Först analyserade jag observationerna, sedan transkriberade jag intervjuerna varefter jag analyserade dessa.

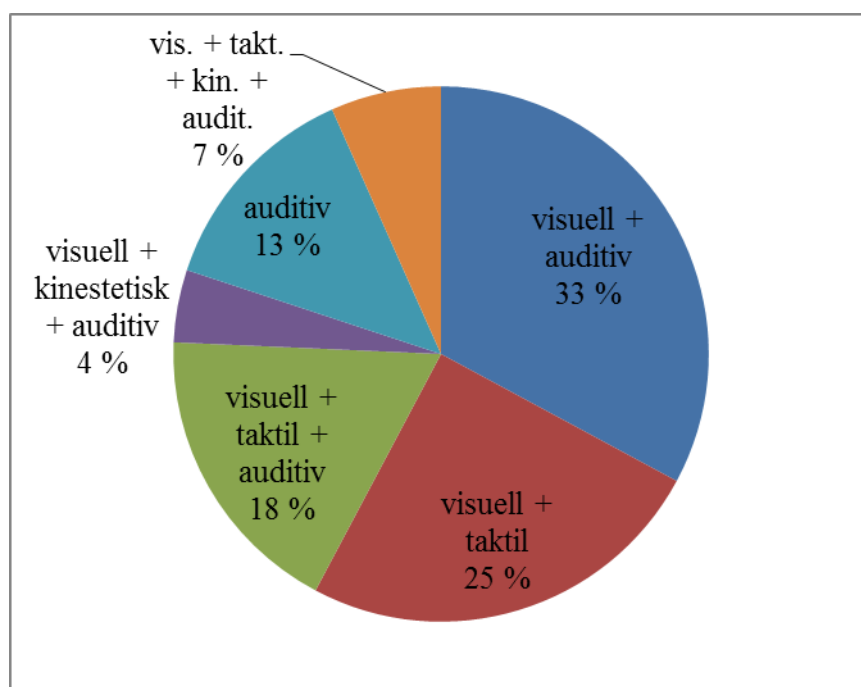
4 RESULTAT

I detta kapitel redogör jag för resultaten i min undersökning. Först presenterar jag resultaten av observationerna under lektionerna i avsnitt 4.1. Sedanredovisar jag totalresultaten av observationerna och intervjuerna enligt mina forskningsfrågor (avsnitt 4.2). Från intervjuerna har jag inkluderat några viktiga och centrala citat, som jag själv har översatt till svenska.

Jag mötte ett kategoriseringsproblem med skriftliga uppgifter eftersom Boström (2004) inte tydligt definierar vilken stil sådana uppgifter tillhör. Av detta skäl och för att jag anser att skrivande är praktiskt arbete med händerna, bestämde jag mig för att inräkna dessa uppgifter i den taktila stilen.

4.1 Resultaten av observationer

I figur 1 presenteras distributionen av användningen av inlärningsstilarna i uppgifter (N=45) under de observerade lektionerna. Det sammanlagda antalet uppgifter var 45.

Figur 1. Användning av inlärningsstilar i uppgifter under lektionerna.

Som figur 1 visar användes mest en kombination av visuella och auditiva stilar, för 15 av 45 övningar kunde tillskrivas denna kombination. En kombination av visuell och taktil stil var också relativt populär (25 %). Minst användes kombinationen av visuell, kinestetisk och auditiv stil, bara 4 %, dvs. 2 av 45 uppgifter. Ingen annan än den auditiva stilen förekom ensam - de övriga förekom enbart i kombinationer.

Tiina, som berättade att hon mestadels är en visuell inlärare, använde mest kombinationsuppgifter av auditiv och visuell stil. Ett exempel på denna kombination var en uppgift i vilken eleverna läste upp en text efter ljudband. Hon hade också en uppgift där alla inlärningsstilar förenades: en SMART Board -uppgift. SMART Board är en interaktiv tryckkänslig skrivtavla och användning av denna kan underlätta kombinerad användning av inlärningsstilar vid uppgifter eftersom elever i så fall kan använda alla sinnen.

Den näst mest använda kombinationen, visuell och taktil stil, framkom i uppgifter i vilka eleverna både tittade på något och gjorde något samtidigt. Ett exempel på denna kombination är en översättningsuppgift som Vilma använde på sin lektion. I denna uppgift måste elever

läsa en text, sedan leta efter vissa fraser och skriva några satser i häftet. Vilma använde också flest kombinationsuppgifter av visuell, taktill samt auditiv stil i förhållande till andra informanter, nämligen 4 av 8 uppgifter. På hennes lektion spelade de bingo, i vilken förenas dessa tre stilar.

En informant som använde det största antalet inlärningsstilar i uppgifter var Jaana. Detta kan bero på att jag observerade sammanlagt två 90 minuters lektioner under vilka hon undervisade. Hon hade den mest varierande helheten av uppgifter på lektionerna. Hon använde mest kombinationsuppgifter men hade också två uppgifter i vilka elever bara använde en stil: den auditiva inlärningsstilen. Dessa uppgifter var uttalsövningar. Under intervjun sade hon sig för det mesta vara en visuell samt kinestetisk inlärare. Den visuella preferensen kan man märka i hennes undervisning, eftersom denna stil förekom i nästan alla uppgifter, 16 av 18.

Läraren hade kontrollerat lärarpraktikanternas lektionsplaner före lektionerna och hade möjlighet att påverka dem, vilket kan inverka på resultaten av observationer.

4.2 Intervjuer

Alla mina informanter hade bekantat sig med inlärningsstilsteorier i pedagogiska studier vid universitet. Man kan anta att läraren hade mer kunskap om och erfarenheter av användning av inlärningsstilar, men lärarpraktikanterna visste också relativt mycket om dem.

Av informanternas svar på frågan vad de anser om inlärningsstilar framkom att de alla tycker att beaktandet av elevers inlärningsstilar i svenskundervisning är mycket viktigt och att deras användning gör undervisningen effektiv. Två av fyra informanter ansåg att elevers olika inlärningsstilar borde iaktas i varje lektionsplan och att lektioner borde planeras så att de innehåller aktiviteter för varje inlärare. De resterande två informanterna menade att inlärningsstilar borde beaktas men inte nödvändigtvis under varje lektion.

Jaana, en av lärarpraktikanterna, menade att de lärare som undervisar unga elever måste fundera på vilka inlärningsstilar som kunde vara fungerande för elever.

(1) " -- jos miettii niinku pienempiä lapsia niin musta tuntuu, että se on sen opettajan omassa silmässä, että miten hän kattoo, että no tolle [oppilaalle] vois sopia tällanen [oppimistyyli], että miten kaikki rauhoittuu tekemään sitte niitä töitä parhaiten --"

När jag tänker på yngre elever, tror jag att det är läraren som funderar på vilka stilar som kunde passa vissa elever och tänker på hur han eller hon skulle få alla elever att plugga i lugn och ro.

Hon tillade att ju äldre elever blir, desto mer börjar de själva tänka på vilka stilar som är de mest användbara för dem. Jaana angav dock att det inte är lätt för lärare att utvärdera stilar för elevers del.

Läraren Otto ansåg att det är viktigt att diskutera inlärningsstilarna med elever eftersom det erbjuder nyttig information för både elever och lärare: eleverna börjar tänka på vilka inlärningsstilar som är de bästa för dem och läraren får nya sätt att undervisa. Otto uppgav att ett syfte med detta är att varje elev skulle få en känsla av att han eller hon har lyckats. Jag anser att självtilliten också kan ökas på detta sätt. Trots allt ansåg läraren att alla teorier och tester inte är så praktiska.

(2) " -- kaiken näkösiä oppimistyylitestestä ja muita ku oon teettäny ja tehny niin käytännössähän siellä usein on usein se, että huomataan, että hetkinen, minussahan on kaikkia näitä piirteitä että siinä mielessä ehkä nämä teoriat on vähä semmosia mustavalkosia. Monesti katsotaan, että joku on visuaalinen tyyppi niin harvoin on sellasia ihmisiä, jotka on pelkästään visuaalisia, vaan se on ehkä pikkasen vahvempi kun joku toinen puoli."

Jag har gjort och låtit [elever] göra olika slags inlärningsstilstester och liknande, och oftast märker vi att vi alla har dessa sidor, så på detta sätt är dessa inlärningsstilsteorier kanske lite svartvita. Ofta anses att någon bara är en visuell inlärare men det finns sällan människor, som bara använder visuella inlärningsstilar. Denna sida är kanske bara lite starkare i dem än i de andra.

Med detta avsåg han att de flesta inlärare använder alla dessa inlärningsstilar vid inläring trots att någon eller några stilar kan vara mer dominerande.

Av informanternas svar på frågor "Är du medvetna om dina egna inlärningsstilar? Påverkar stilarna din undervisning?" framgick att alla informanterna var väl medvetna om sina egna inlärningsstilar och att de inte ville föredra sina egna inlärningsstilar i undervisningen. Tre av dem hade gjort åtminstone en test som mätte deras inlärningsstilprofiler. En av informanterna, Jaana, hade själv funderat på och analyserat sina inlärningsstilar. Otto berättade att han använder alla sinnen vid inläringen, men auditiv inlärningsstil betonas kanske något. Jaana, å sin sida, uppgav att hon helt klart är en visuell och kinestetisk inlärare, dvs. hon lär sig genom att se och röra på sig. Tiina menade däremot att hon mestadels är en visuell inlärare. Vilma sade att hon lär sig lättast när hon ser och gör något (visuell och kinestetisk/taktil), men också genom hörselsinnet (auditiv). Hon och Otto verkar vara multisensoriska inlärare (se avsnitt 2.1). Alla medgav dock att kombinationer av olika stilar fungerar bäst i undervisning och inläring, fastän någon eller några stilar kan vara starkare hos en individ.

Alla informanter förstod att elever har olika inlärningsstilar och de (=informanterna) försöker därför variera aktivitetstyperna på lektioner. De betonade också att kombinationer av inlärningsstilar i uppgifter fungerar bäst i undervisningen för då erbjuder läraren något för varenda elev. Trots detta visar resultaten av observationerna att deras egna inlärningsstilar möjligtvis i någon mån påverkade innehållet av lektionerna. Tiina, som mestadels sade sig vara en visuell inlärare, använde inte alls den kinetiska inlärningsstilen på sina lektioner. Mest använde hon kombinationen av auditiv och visuell stil. Jaana, som sade sig vara en visuell och kinestetisk inlärare, använde mycket uppgifter på lektionerna som passar för de visuella inlärarna men beaktar inte de övriga inlärarna. Jag anser att en orsak till att hon inte använde många kinestetiska uppgifter kan vara att de är besvärliga att realisera. Vidare märkte jag att Vilma, som berättade att hon lär sig bäst när hon ser eller gör något (visuell och taktil/kinestetisk inlärare), använde den visuella inlärningsstilen i varje uppgift på sina lektioner. Hon använde också mest kombinationen av visuell, taktil och auditiv stil i undervisningen: fyra av åtta uppgifter innehöll denna kombination. Läraren Otto berättade under intervjun att hans inlärningsstilsprofil är ganska jämn, men den auditiva stilen betonas kanske lite. Han använde alla stilar på lektionen.

Min tredje forskningsfråga var "Hur utnyttjas olika inlärningsstilar i undervisningen?" Inlärningsstilarna utnyttjades i svenskundervisningen mest genom användning av uppgifter i vilka två eller flera stilar förenades, till exempel uppgifter i vilka eleverna lyssnade på och

läste texter samtidigt. Den vanligaste undervisningsmetoden var just en kombination av auditiv och visuell stil. Vidare använde informanterna mycket svenska när de gav uppgiftsinstruktioner, vilket kan vara ett medvetet sätt att undervisa i svenska på indirekt sätt och vilket krävs i denna skola.

Läraren och lärarpraktikanterna använde också kinestetiska uppgifter på lektionerna. Ett exempel på denna stil var en uppgift i vilken eleverna övade adjektivböjningar genom att en åt gången komma på en sats där något adjektiv har böjts för att sedan kasta bollen vidare till en klasskompis. Lektionerna som jag observerade innehöll också två uppgifter med SMART Board. När man använder SMART Board kan eleven tillämpa alla inlärningsstilar, dvs. eleven kan titta på, lyssna, beröra tavlan och röra sig. Användning av SMART Board är också roligt, enligt Jaana och Tiina. Elever märker inte alltid att de samtidigt studerar svenska.

Min sista fråga var "Vilken eller vilka är de mest användbara stilarna?" Av informanternas svar framgick att ingen av informanterna föredrar användning av en enstaka inlärningsstil i undervisningen. Enligt analysen av mina observationer använde informanterna för det mesta kombinationer av inlärningsstilar under lektionerna i svenska. De tyckte att kombinationer av olika inlärningsstilar är de bästa och mest rättvisa eftersom det finns olika slags inlärare på lektioner. Informanterna uppgav också att det är lättare att bevara elevers intresse genom användningen av olika inlärningsstilar.

Den mest använda kombinationen på lektionerna var av auditiv och visuell stil. Dunn & Dunn (1978) påstår att nästan 90 % av undervisningen skedde genom föreläsningar redan på 1970-talet trots att bara 20-40 % av eleverna lär sig bäst genom att lyssna eller titta, dvs. genom auditiva och visuella inlärningsstilar. Jag var inte alls överraskad över att dessa stilar dominerar i svenskundervisning eftersom språk oftast lärs ut med hjälp av auditiva och visuella inlärningsstilar.

Otto ansåg att ju fler sinneskanaler en elev får använda, desto bättre lär han eller hon sig.

(3) "Ehkä näkisin sen mieluummin sellasena et mitä monipuolisempaa (opetusta) niin kaikki tukee sitte sitä. Samanaikaisesti tarjotaan eri aisteille sitä inputtia, jotta mahdollisimman moni puoli omassa itessään sitte korostuis. Kaikilla on kuitenkin kaikkia puolia. Sitte ku syötetään mahdollisimman monta kanavaa pitkin ni sen tehokkaampaa se oppiminen on". (Otto)

Jag skulle kanske se det så att ju mångsidigare den [undervisningen] är, desto bättre stöder den inläring. Man [läraren] erbjuder samtidigt "input" åt olika sinnen så att så många sidor i elever som möjligt skulle framhävas. Alla har alla sidor. Så när man erbjuder information genom så många sinneskanaler som möjligt, blir inläringen desto effektivare."

Han angav att det ytterligare är nyttigt att prova olika inlärningsstilar för att göra också andra sinneskanaler starkare och för att bevarandet av balansen är viktigt.

Vilma poängterade att uppgifter med den kinestetiska stilen kan vara roliga och effektiva för omväxlings skull. Hon trodde också att användningen och utnyttjandet av inlärningsstilar är lättast på lågstadiet eftersom tidtabellen inte är så jäktig och exakt som på högstadiet eller gymnasiet. Vidare menade Vilma och Tiina att den kinestetiska inlärningsstilen borde användas mer på lektioner så att de kinestetiska inlärnarna också skulle aktiveras. De tyckte att orsaken till att denna stil inte används så mycket är att genomförandet av kinestetiska uppgifter oftast är besvärligt.

Två informanter, Jaana och Tiina, lyfte fram nyttan och populariteten med SMART Board -tavlan. De ansåg att användning av SMART Board kan vara ett effektivt sätt att undervisa i svenska eftersom fler inlärningsstilar vid bruket av den interaktiva skrivtavlan förenas och det inte känns att man studerar när man använder tavlan. En annan orsak till populariteten med SMART Board kan enligt Jaana och Tiina vara att eleverna verkar tycka om att göra allt annorlunda än "det vanliga plugget", dvs. sitta stilla och lyssna, titta och skriva. Läraren uppgav också att elever njuter när de får göra saker med händerna, till exempel rita, använda färgpennor samt klippa och klistra bilder.

5 DISKUSSION

I detta kapitel diskuterar jag resultaten och svarar på mina forskningsfrågor (avsnitt 5.1). Jag jämför också mina resultat med tidigare studier och redogör för undersökningens validitet och reliabilitet (avsnitt 5.2).

5.1 Sammandrag av resultat

Min första forskningsfråga var "Vad anser lärarna om inlärningsstilar och användningen av dem?". Resultaten visade att alla informanterna var medvetna om inlärningsstilar och hade bekantat sig med teorier under pedagogiska studier vid universitetet. De angav att användningen av inlärningsstilar är nyttig och effektiv i undervisning och att de borde beaktas när man gör upp lektionsplaner. För att beakta olika inlärare använde de för det mesta kombinationer av skilda inlärningsstilar. Parallella resultat fick också Vanninen (2010) i sin undersökning (se avsnitt 2.3). Hennes viktigaste forskningsresultat var att informanterna förhöll sig positiva till olika inlärningsstilar och hade tänkt över dem i undervisningen. Av hennes resultat framkom också att informanterna använde kombinationer av inlärningsstilar för att iaktta elevers olika inlärningsstilar.

Av informanternas svar på intervjufrågorna "Är du medveten om dina egna inlärningsstilar? Påverkar stilarna din undervisning?" framgick att alla informanterna var medvetna om sina egna inlärningsstilar och förstod att elever kan ha andra stilar än vad de har. Trots detta visar resultaten att informanternas egna inlärningsstilar kan påverka deras undervisning. Detta kan bero på att informanterna var så vana vid att använda de vanliga sätten att undervisa i språk. Vidare kan situationen vara spännande för lärarpraktikanterna, vilket kan vara en annan orsak till att de inte vågade testa annorlunda sätt att undervisa. Temat borde undersökas mer för att få pålitligare information.

Tredje forskningsfrågan i denna studie var "Hur utnyttjas olika inlärningsstilar i undervisningen?". Resultaten visar att informanterna för det mesta använde kombinationer av inlärningsstilar vid undervisningen. En orsak till detta var att stilkombinationer erbjuder någonting åt varje inlärare. Den mest använda kombinationen var en kombination av auditiv

och visuell stil. Två informanter ansåg att uppgifter med kinestetisk stil borde användas mer så att också kinestetiska inlärare skulle få studera med hjälp av sina stilar. Problemet med kinestetiska uppgifter var enligt dem besvärligheten av genomförandet. Trots detta använde två informanter uppgifter (en uppgift per informant) i vilka alla inlärningsstilar förenas, dvs. SMART Board -uppgifter. Arbetet med tavlan gör inläringen roligare för elever. Vidare talade informanterna mycket svenska på lektionerna, vilket kan tolkas som funktionellt.

En överraskande sak var att informanterna inte mer använde SMART Board - uppgifter. Om de hade använt skrivtavlan mer kunde undervisningen ha varit mångsidigare och ha beaktat alla inlärare samtidigt. Jag tror att användningen av SMART Board kommer att öka i skolor under den närmaste framtiden när lärare och lärarpraktikanter lär sig mer om utnyttjandet av tavlan. Den kan underlätta och förbättra undervisningen betydligt.

Den sista forskningsfrågan var "Vilken eller vilka är de mest användbara stilarna?". Av informanternas svar framgick att ingen av dem föredrog någon viss stil. De tyckte att användningen av kombinationer av inlärningsstilar i uppgifter var det bästa sättet att beakta alla elever och bevara intresset. Läraren tyckte att ju flera sinnen inlärare använder samtidigt, desto bättre lär han eller hon sig, och poängterade att bevarandet av balansen i användningen av inlärningsstilarna är viktigt. Tre av fyra informanter ansåg att elever verkar tycka om att göra någonting konkret vid inläring, till exempel att använda SMART Board eller rita.

Trots att mina informanter uppgav att det är lättare att bevara elevers intresse genom bruket av olika inlärningsstilar skedde 33 % av undervisningen som jag observerade genom kombinationer av auditiv och visuell stil. Dessa stilar förekom antingen ensamma eller tillsammans med andra stilar i alla uppgifter. Jag anser att detta beror på att läraren och lärarpraktikanterna är så vana vid de "vanliga" stilarna att undervisa i språk. Det skulle kräva mycket tid, funderande och organisering att ändra undervisningen i betydande grad. Trots detta tror jag att ändringen av undervisningen skulle förbättra inlärningsresultaten med tiden.

I framtiden kunde lärare välja mer kinestetiska uppgifter och utreda hur det skulle påverka vissa grupper. Med hjälp av insamlad information kunde skolor pröva fördelning av grupper enligt inlärningsstilarna. Det kunde öka arbetsron i klassrum men skulle också kräva mycket

tid, rum och pengar att realisera. I alla fall borde mängden av undervisning som sker genom föreläsning minskas eftersom auditiv inlärningsstil inte passar alla. Lärare borde känna sina grupper och analysera vilka stilar som bäst passar för dem.

5.2 Validitet och reliabilitet

Enligt Hirsjärvi & Hurme (2000:186) avser validitet hur bra man lyckades mäta det som man försökte mäta. Reliabilitet å sin sida betyder hur tillförlitlig undersökningen är och om det är möjligt att upprepa samma studie och få samma resultat. Hirsjärvi och Hurme (2000) påpekar dock att begreppet "reliabilitet" inte är enkelt. En individs beteende beror på tid, plats och kontext så det är osannolikt att man skulle kunna upprepa samma studie och få exakt samma resultat.

Jag anser att mina analysmetoder fungerade ganska bra. Jag använde både kvalitativa och kvantitativa metoder eftersom mitt material bestod av observationer och intervjuer. Jag anser att observationer var ett fungerande sätt att utreda användningen av inlärningsstilar under svensklektioner, men materialet var ganska litet. Jag skulle ha kunnat observera flera lektioner eller be några lärare sända sina lektionsplaner till mig för analys. Jag anser att intervjun var ett bra sätt att undersöka informanternas åsikter om inlärningsstilar, eftersom både den intervjuade och intervjuaren i samtal kunde be om preciseringar. Jag tror också att informanterna förhöll sig seriösa till mina frågor eftersom vi talade ansikte mot ansikte. En nackdel med denna materialinsamlingsmetod var dock att jag bara fick fyra människors åsikter. För att få flera åsikter skulle jag ha kunnat göra en enkätundersökning med flera lärare.

Eftersom antalet informanter bara var 4 kan man inte generalisera resultaten. Mitt undersökningsmaterial är begränsat och slumpmässigheten kan påverka resultaten. Trots detta anser jag att min studie kan vara nyttig för lärare och hjälpa dem att förstå betydelsen av användningen av olika inlärningsstilar under språklektioner.

6 AVSLUTNING

Syftet med denna undersökning var att utreda lärares åsikter om olika inlärningsstilar och om dessa stilar beaktas och utnyttjas i undervisningen. Jag ville också veta om någon eller några stilar är mer populära än andra i undervisningen. Materialet insamlades genom observationer och temaintervjuer och som undersökningsmetod använde jag både kvantitativa och kvalitativa metoder. Jag observerade 6 svensklektioner på ett lokalt lågstadium och intervjuade de lärare som höll dessa lektioner. Informanterna var således en lärare och tre lärarpraktikanter.

Informanterna ansåg att användningen av inlärningsstilarna är viktig eftersom det alltid finns olika slags inlärare på lektioner. Några elever tycker om att studera genom att lyssna eller prata, några genom att titta, läsa eller skriva och de andra genom att röra på sig, men oftast använder människor fler sinnen samtidigt vid inläring. Resultaten av min undersökning visar att varje informant föredrog *multisensoriskt lärande* i sin undervisning. Detta betyder att informanterna använde kombinationer av inlärningsstilar i uppgifter. Informanterna var också medvetna om sina egna inlärningsstilar och hade tänkt på inlärningsstilarna när de gjorde upp lektionsplaner. De favoriserade inte någon enstaka inlärningsstil utan tyckte att kombinationer av inlärningsstilar fungerar bäst. Den kombination som uppträdde oftast var kombinationen av auditiv och visuell inlärningsstil. Vidare visade resultaten att informanternas egna inlärningsstilar kan påverka deras undervisning.

Såsom redan på 1970-talet är också idag auditiva och visuella stilar de mest använda stilarna i undervisningen (se avsnitt 4.2). Det skulle vara intressant att undersöka varför situationen inte har förändrats i någon större utsträckning trots att forskningsresultaten länge har visat att inlärarna inte är likadana. Ett annat intressant undersökningsobjekt kunde vara hur och på vilka sätt man kunde använda fler olika inlärningsstilar i undervisningen, dvs. vad som borde förändras i hela utbildningssystemet så att utnyttjandet av inlärningsstilar skulle öka.

LITTERATUR

Boström, L. 2004. *Från undervisning till lärande*. Jönköping: Brain Books.

Boström, L. 2009a. *Att kartlägga lärstilar och planera utbildningar*.

<http://www.lenabostrom.se/viewpost/1492/courses/116> (Hämtad: 8.5.2012)

Boström, L. 2009b. *INLÄRNING OCH SJÄLVKÄNSLA*.

<http://www.lenabostrom.se/files/1491.pdf> (Hämtad 8.5.2012)

Boström, L. & Calissendorff, M. 2010. *Learning Styles in Nordic Research: Theoretical Origins and Empirical Observations on Grammar and Music*.

<http://www.lenabostrom.se/files/1945.pdf> (Hämtad 8.5.2012)

Dryden, G. & Vos, J. 2002. *Oppimisen vallankumous. Uusien oppimistapojen maailma*. Pieksämäki: Tietosalama.

Dufva, H. 2011. Ei kysyvä tieltä eksy: kuinka tutkia kielten oppimista ja opettamista haastattelun avulla. I: Kalaja, P., Alanen, R. & Dufva, H. (red.): *Kieltä tutkimassa: tutkielman laatijan opas*. Helsinki: Finn Lectura.

GLGU 2004 = Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Utbildningsstyrelsen. <http://www02.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf> (Hämtad 8.5.2012)

Dunn, K. & Dunn, R. 1978. *Teaching Students Through Their Individual Learning Styles: A Practical Approach*. Reston, Virginia: Reston Publishing Company, Inc.

Dunn, K. & Dunn, R. & Perrin, J. 1994. *Teaching young children through their individual learning styles. Practical Approaches for Grades K-2*. Needham Heights: Allyn and Bacon.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.

Huttunen, H. & Lummukka, N. 2002. *Inlärningsstilar i inläring av främmande språk*. Opublicerad pro gradu-avhandling. Institutionen för språk, svenska språket, Jyväskylä universitet, Jyväskylä. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2002876726>

- Leino, A-L. & Leino, J. 1990. *Oppimistyyli. Teoriaa ja käytäntöä*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Peacock, M. 2001. Match or mismatch? Learning styles and teaching styles in EFL. *International Journal of Applied Linguistics*, Vol. 11, No. 1, 1–20. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1473-4192.00001/pdf> (Hämtad 8.5.2012)
- Prashnig, B. 2003. *Eläköön erilaisuus: oppimisen vallankumous käytännössä*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula L. 2005. Johdanto. I: Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (red.): *Haastattelu -Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. 6.4 *Havainnointi*. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus>. (Hämtad 30.5.2012).
- Vanninen, H. 2010. *Om beaktandet av inlärningsstilar i språkundervisning. En kvalitativ fallstudie*. Progradu-avhandling. Jyväskylä. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201008152467>

BILAGA

Haastattelukysymykset:

1. Oletko tutustunut oppimistyyli-teorioihin?
2. Mitä mieltä olet teorioista?
3. Tiedätkö itsellesi sopivimmat oppimistyyli?
4. Ovatko oppilaiden oppimistyyli huomioon tuntien suunnittelussa? Jos kyllä, miten?
5. Onko jokin oppimistyyli mielestäsi parempi tai toimivampi kuin muut? Miksi?
6. Ovatko oppilaat osoittaneet mieltymystä johonkin tai joihinkin tiettyihin tyyliin?